Interreg
Österreich – Tschechien

Kofinanziert von der Europäischen Union

CISTERSCAPES VB-Zw-ZnS

ZISTERZIENSERLANDSCHAFTEN:

CISTERCIÁCKÉ KRAJINY:

Vyšší Brod - Zwettl - Žďár nad Sázavou

FOTO: Cisterciácké krajiny z.s.
Kláštor Vyšší Brod

EUROPEAN HERITAGE LABEL

CISTERSCAPES connecting Europe

Žďár nad Sázavou

ZWETTL

Vážení,

dostává se k Vám další z našich elektronických newsletterů – krátkých zpravodajů z našeho přeshraničního česko-rakouského projektu.

Nazvali jsme jej společně s našimi partnery „CISTERCIÁCKÉ KRAJINY: Vyšší Brod - Zwettl - Žďár nad Sázavou“ a slibujeme si od jeho realizace vzájemné intenzivní propojení našich regionů a zviditelnění, které podpoří turismus v Jižních Čechách, na Vysočině i v Dolním Rakousku.

Území spolupráce - regiony cisterciáckých klášterních krajin Vyšší Brod, Zwettl a Žďár nad Sázavou jako součást evropské sítě kulturních krajin “CISTERSCAPES - Cistercian landscapes connecting Europe” - získaly v 04/2024 od Evropské Komise označení EUROPEAN HERITAGE LABEL (Evropské dědictví/ EHL).

Jedná se o mimořádný počin z hlediska nadnárodního rozměru pamětihodnosti, ale i regionálního potvrzení evropské hodnoty krajiny, která nese doposud trvalé stopy působení cisterciáckého řádu od 12. století.

Tento newsletter věnujeme osvětě, co to znamená být pamětihodností s označením Evropské dědictví. Pro nás – držitele tohoto označení, region i jeho návštěvníky. I pro celou Evropu.

PROTOŽE EVROPA ZAČÍNÁ ZDE!

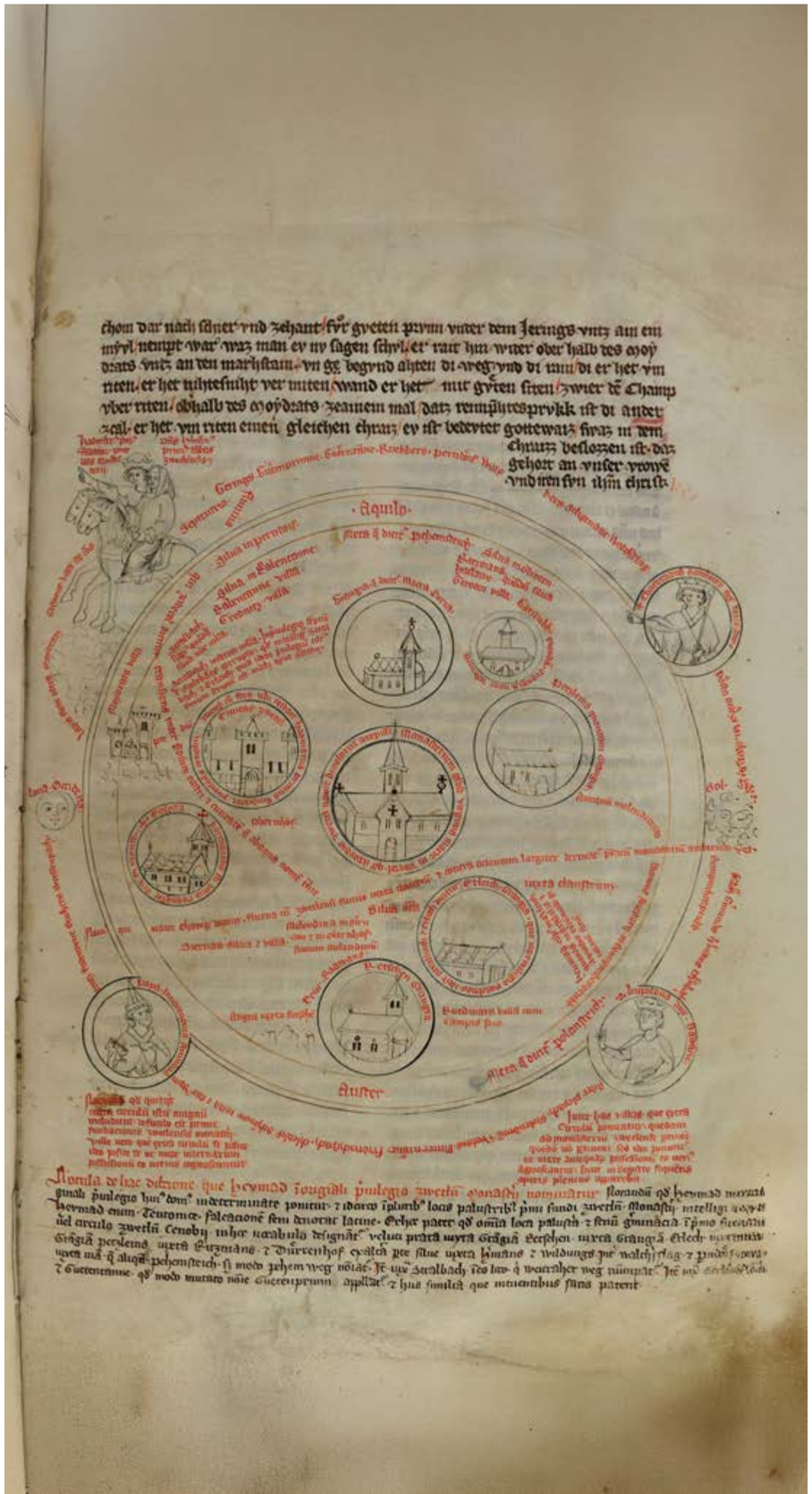

FOTO:
Zisterzienserstift Zwettl
Bärenhaut (Liber fundatorum)

Informace o projektu

CZ

Sehr geehrte Damen und Herren,

der unser nächster E-Newsletter - Kurzmitteilungen aus unserem grenzüberschreitenden tschechisch-österreichischen Projekt - ist da.

Gemeinsam mit unseren Partnern haben wir es „ZISTERZIENSERLANDSCHAFTEN: Vyšší Brod - Zwettl - Žďár nad Sázavou“ genannt und versprechen uns von seiner Umsetzung eine intensive Vernetzung unserer Regionen und eine Sichtbarkeit, die den Tourismus in Südböhmen, Vysočina und Niederösterreich fördern wird.

Das Kooperationsgebiet – die Regionen der Zisterzienserklöster Vyšší Brod, Zwettl und Žďár nad Sázavou als Teil des europäischen Netzwerks der Kulturlandschaften „CISTERSCAPES – Cistercian landscapes connecting Europe“ – wurde im April 2024 von der Europäischen Kommission mit dem EUROPEAN HERITAGE LABEL (Europäisches Kulturerbe Signum/EKS/ EHL) ausgezeichnet.

Dies ist eine außergewöhnliche Leistung im Hinblick auf die transnationale Dimension der Stätte, aber auch die regionale Bestätigung des europäischen Wertes der Landschaft, die bleibende Spuren der Tätigkeit des Zisterzienserordens seit dem 12. Jahrhundert trägt.

Dieser Newsletter soll darüber aufklären, was es bedeutet, eine Sehenswürdigkeit mit dem Siegel „Europäisches Kulturerbe“ zu sein. Für uns – die Träger dieses Siegels, die Region und ihre Gäste. Und für ganz Europa.

DENN EUROPA BEGINNT HIER!

Informationen über das Projekt

AT

Označení Evropské dědictví (European Heritage Label/ EHL) získalo doposud **67 památek po celé Evropě**.

Nejrozsáhlejší pamětihodností, které získaly toto mimořádné ocenění, je **evropská síť CISTERSCAPES – jejíž součástí jsou také cisterciácké krajiny Vyšší Brod, Zwettl a Žďár nad Sázavou**.

Označení Evropské dědictví doplňuje další významné iniciativy, jako je Seznam světového dědictví UNESCO či evropské kulturní trasy Rady Evropy. Jeho **cílem je přispět k poznání společných hodnot, historie a kulturního dědictví v Evropě**.

Když mluvíme o EHL, mluvíme o místech s příběhy — místech, kde se psaly dějiny, kde se Evropa formovala. Místa, která spojují často to, co je vzdálené, co je rozdílné — jazyky, kultury, události — a přitom ukazují, že jsme všichni součástí něčeho většího.

Europe starts here!

Jednoznačně prostorově největší – a také doslova na dosah - jsou jednotlivé cisterciácké klášterní krajiny, nejedná se „pouze“ o objekty klášterů, ale celou kulturní krajinu, ovlivňovanou po dlouhá staletí působením Řádu cisterciáků. **Cisterscapes – Cistercian landscapes connecting Europe** - jsou nadnárodním projektem, který spojuje 17 cisterciáckých klášterních krajin v Německu (Altenberg, Bronnbach, Ebrach, Langheim, Loccum, Maulbronn, Pforta, Waldsassen), Česku (Plasy, Velehrad, Vyšší Brod, Žďár nad Sázavou), Rakousku (Rein, Zwettl), Polsku (Wagrowiec-Lekno) a Slovinsku (Konstanjevica na Krki, Stična).

Cisterscapes je jednou ze sedmi pamětihodností, kterým Evropská komise udělila v roce 2024 **prestižní ocenění v podobě označení Evropské dědictví – European Heritage Label (EHL)**.

Unikátnost získání značky European Heritage Label (EHL/ označení Evropské dědictví) spočívá v několika klíčových aspektech, které ji odlišují od jiných ocenění a zdůrazňují její specifický význam.

Především se jedná o **zaměření na evropské hodnoty a identitu**: na rozdíl od například UNESCO, které se zaměřuje na “výjimečnou univerzální hodnotu” kulturního nebo přírodního dědictví, European Heritage Label (EHL) se soustředí na místa, která mají **výrazný symbolický význam pro evropskou historii, kulturu, integraci a společné hodnoty**. Nejde tedy primárně o estetickou nebo archeologickou hodnotu, ale o to, jak dané místo přispělo k formování Evropy, jejího vývoje a ideálů.

Důraz je kladen na příběh a poselství. Označení Evropské dědictví neoceňuje jen statické památky, ale především příběhy a poselství, **která tato místa nesou**. Cílem je zprostředkovat návštěvníkům hlubší pochopení evropských dějin a kultury. Každé místo oceněné EHL tak má současně povinnost vyvinout vzdělávací aktivity a vlastní informačně-osvětový program, který tento “evropský příběh” vypráví.

FOTO:
Vyšší Brod
Deskový obraz Vyšebrodské madony

Das Europäische Kulturerbe-Siegel (European Heritage Label/ EHL) wurde bisher an **67 Denkmäler in ganz Europa** verliehen.

Die umfangreichste System an Sehenswürdigkeiten, die diese außergewöhnliche Auszeichnung erhalten hat, ist das **europäische Netzwerk CISTERSCAPES – zu dem auch die Zisterzienserlandschaften Vyšší Brod, Zwettl und Žďár nad Sázavou gehören**.

Das Europäische Kulturerbe-Siegel ergänzt andere bedeutende Initiativen wie die UNESCO-Welterbeliste oder die Europäischen Kulturwege des Europarates. Sein Ziel ist es, zum Bewusstsein für die gemeinsamen Werte, die Geschichte und das kulturelle Erbe Europas beizutragen.

Wenn wir über das EHL sprechen, sprechen wir über Orte mit Geschichten – Orte, an denen Geschichte geschrieben wurde, an denen Europa Gestalt angenommen hat. Orte, die oft das verbinden, was weit entfernt und unterschiedlich ist – Sprachen, Kulturen, Ereignisse – und dabei zeigen, dass wir alle Teil von etwas Größerem sind.

Europe starts here!

Die eindeutig größten – und auch buchstäblich greifbarsten – Orte mit europäischer Kulturgeschichte sind die einzelnen Zisterzienserklosterlandschaften. Dabei handelt es sich nicht „nur” um Klostergebäude an sich, sondern um ganze Kulturlandschaften, die über Jahrhunderte hinweg vom Zisterzienserorden geprägt wurden. **Cisterscapes – Cistercian landscapes connecting Europe** – ist ein transnationales Projekt, das 17 Zisterzienserklosterlandschaften in Deutschland (Altenberg, Bronnbach, Ebrach, Langheim, Loccum, Maulbronn, Pforta, Waldsassen), Tschechien (Plasy, Velehrad, Vyšší Brod, Žďár nad Sázavou), Österreich (Rein, Zwettl), Polen (Wagrowiec-Lekno) und Slowenien (Konstanjevica na Krki, Stična) verbindet.

Cisterscapes ist eine von sieben Sehenswürdigkeiten, denen die Europäische Kommission im Jahr 2024 **die prestigeträchtige Auszeichnung „Europäisches Kulturerbe“ (European Heritage Label, EHL)** verliehen hat.

Die Einzigartigkeit des European Heritage Label (EHL/Europäisches Kulturerbe-Siegel) liegt in mehreren wesentlichen Aspekten, die es von anderen Auszeichnungen unterscheiden und seine besondere Bedeutung unterstreichen.

In erster Linie geht es um **die Fokussierung auf europäische Werte und Identität**: Im Gegensatz beispielsweise zur UNESCO, die sich auf den „außergewöhnlichen universellen Wert” des kulturellen oder natürlichen Erbes konzentriert, richtet sich das Europäische Kulturerbe-Siegel (EHL) auf Stätten, die **eine besondere symbolische Bedeutung für die europäische Geschichte, Kultur, Integration und gemeinsame Werte** haben. Es geht also nicht in erster Linie um den ästhetischen oder archäologischen Wert, sondern darum, wie der jeweilige Ort zur Gestaltung Europas, seiner Entwicklung und seinen Idealen beigetragen hat.

Klíčové je propojení s živým dědictvím a občany - European Heritage Label podporuje aktivní zapojení občanů, zejména mladých lidí, do poznávání a ochrany evropského dědictví. Usiluje o to, aby tato místa nebyla „muzejními exponáty", ale živými místy pro osvětu, diskusi, vzdělávání a sdílení.

Výrazným znakem je určitá exkluzivita míst, která získala označení Evropské dědictví. EHL je udělováno mnohem menšímu počtu míst než například UNESCO. To podtrhuje jeho exkluzivitu a pečlivý výběr na základě posouzení mezinárodními experty.

Pamětihodnosti, které získaly European Heritage Label, sehrály svou významnou roli v budování evropské identity. V době, kdy se Evropa potýká s různými výzvami, má EHL za cíl posílit pocit sounáležitosti a společné evropské identity mezi občany. Jasně pojmenovává a připomíná společné kořeny a hodnoty, které Evropu spojují.

Příklad cisterciáckých klášterních krajin - Vyšší Brod, Zwettl i Žďár nad Sázavou a Velehrad - je ukázkou akcentace těchto klíčových aspektů značky European Heritage Label, které tuto značku odlišují od jiných ocenění a zdůrazňují specifický význam místa pro Evropu. **Unikátnost spočívá v tom, že nebyl oceněn pouze klášter jako budova, ale celá krajina**. To zdůrazňuje holistický přístup značky, protože uznává především dopad cisterciáckého řádu na tvorbu současné evropské krajiny, který přesahoval vždy zdi kláštera a formoval celé široké okolí.

Mnišský řád cisterciáků byl založen ve francouzském Citeaux v roce 1098. Dynamicky se rozšířil do celé Evropy, cisterciáci tak významně přispěli k šíření kultury i hospodářských technologií v rámci středověké Evropy. Svá opatství zakládali vždy na principu ekonomické soběstačnosti. Sdílení znalostí a zkušeností jako součást řádového modelu bylo založeno na přeshraniční kultuře a společné identitě, vycházelo z jednotné organizační struktury, hospodářství a postupech kultivace krajiny. **Cisterciácká síť vždy měla - a má doposud - celoevropský charakter**. Významně utvářela evropskou historii, sjednocování, a přinesla hodnoty, které jsou zvláště dnes aktuální, jako je udržitelné využívání přírodních zdrojů a ochrana krajiny.

Cisterciáci byli průkopníky v hospodaření s krajinou a jejich metody mohou sloužit jako inspirace i pro současné výzvy udržitelnosti. Ať již se jedná o hospodaření v lesích, promyšlenou regulaci vodních toků a zadržování vody v krajině, zpracování kamene, rud či železa, rybníkářství, ovocnářství, vinařství, pivovarnictví, chov zvířat nebo pěstování plodin dle regionálních podmínek, nebo působení ve velmi specifických oblastech – ve Vyšším Brodě to byl třeba chov perlorodek. A také technické inovace – cisterciáci z Vyššího Brodu stáli za vybudováním plavebního kanálu nebo zprovoznění regionální Vyšebrodské elektrické místní dráhy v roce 1911 a její elektrifikací z vlastní vodní elektrárny, jednu z prvních elektrifikovaných tratí na území dnešní ČR. Klášterní pivovar patřil až do jeho zrušení v roce 1948 mezi nejvýznamnější na Českokrumlovsku. A rybniční soustava klášter Zwettl je součástí dědictví regionu Waldviertel - chov kaprů v rybniční soustavě Waldviertelu je součástí projektu, který úspěšně získal zápis na seznam Globálně významných systémů zemědělského dědictví (GIAHS) Organizace OSN pro výživu

FOTO:
Žďár nad Sázavou
Vápenice

Der Schwerpunkt liegt auf der Geschichte und der Botschaft.

Die Auszeichnung „Europäisches Kulturerbe" würdigt nicht nur statische Denkmäler, sondern vor allem die Geschichten und Botschaften, **die diese Orte vermitteln**. Ziel ist es, den Gästen ein tieferes Verständnis der europäischen Geschichte und Kultur zu vermitteln. Jeder mit dem EHL ausgezeichnete Ort ist daher verpflichtet, Bildungsaktivitäten und ein eigenes Informations- und Bildungsprogramm zu entwickeln, das diese „europäische Geschichte" erzählt.

Entscheidend ist die Verbindung zum lebendigen Erbe und zu den Bürgern. Das Europäische Kulturerbe-Siegel fördert die aktive Beteiligung der Bürger, insbesondere junger Menschen, an der Erkundung und dem Schutz des europäischen Erbes. Es strebt danach, dass diese Stätten keine „Museumsstücke" sind, sondern lebendige Orte der Information, Diskussion, Bildung und des Austauschs.

Ein markantes Merkmal ist eine gewisse Exklusivität der Stätten, die das Europäische Kulturerbe-Siegel erhalten haben. Das EHL wird einer viel geringeren Anzahl von Stätten verliehen als beispielsweise das UNESCO-Siegel. Dies unterstreicht seine Exklusivität und die sorgfältige Auswahl auf der Grundlage einer Bewertung durch internationale Experten.

Die Sehenswürdigkeiten, die das Europäische Kulturerbe-Siegel erhalten haben, spielten eine wichtige Rolle beim Aufbau der europäischen Identität. In einer Zeit, in der Europa mit verschiedenen Herausforderungen konfrontiert ist, hat das EHL das Ziel, das Gefühl der Zugehörigkeit und der gemeinsame europäische Identität unter den Bürgern zu stärken. Es benennt und erinnert deutlich an die gemeinsamen Wurzeln und Werte, die Europa verbinden.

Das Beispiel der Zisterzienserklösterlandschaften – Vyšší Brod, Zwettl, Žďár nad Sázavou und Velehrad – verdeutlicht die Betonung dieser Schlüsselaspekte des European Heritage Label, die dieses Label von anderen Auszeichnungen unterscheiden. **Die Einzigartigkeit besteht darin, dass nicht nur das Kloster als Gebäude, sondern die gesamte Landschaft ausgezeichnet wurde**. Dies unterstreicht den ganzheitlichen Ansatz des Labels, da es vor allem den Einfluss des Zisterzienserordens auf die Gestaltung der heutigen europäischen Kulturlandschaft würdigt, der stets über die Mauern des Klosters hinausging und die gesamte Umgebung prägte.

Der Zisterzienserorden wurde 1098 im französischen Citeaux gegründet. Er breitete sich dynamisch in ganz Europa aus, wodurch die Zisterzienser einen bedeutenden Beitrag zur Verbreitung von Kultur und Wirtschaftstechnologien im mittelalterlichen Europa leisteten. Ihre Abteien gründeten sie stets nach dem Prinzip der wirtschaftlichen Selbstversorgung. Der Austausch von Wissen und Erfahrungen als Teil des Ordensmodells basierte auf einer grenzüberschreitenden Kultur sowie einer gemeinsamen Identität und beruhte auf einer einheitlichen Organisationsstruktur, Wirtschaft und Landbewirtschaftung. **Das Zisterzienser-Netzwerk hatte schon immer einen europaweiten Charakter, den es bis heute behielt**.

a zemědělství (FAO). Tato praxe je uznávána pro svou 900letou historii, udržitelnost a přínos pro biodiverzitu a kulturní dědictví. Rybníkářství je typické také pro cisterciáckou klášterní krajinu Žďár nad Sázavou – a Žďárský kapr získal národní ochrannou známku, která je registrována ve spoluvlastnictví klíčových subjektů, které se na chovu podílejí, zejména Město Žďár nad Sázavou, KINSKÝ Žďár, a.s. a další regionální rybářské organizace. Žďárský kapr je chován ve vlastních plemenných liniích, např. Žďárský šupinatý kapr a Žďárský lysý kapr, a je obvykle odchováván až 4 roky v chladnější a čistší vodě, což má zajišťovat jeho lepší kvalitu a chuť.

Současně ocenění European Heritage Label připomíná, jak **spiritualita a pracovitost mnichů přispěly k rozvoji a formování kulturní krajiny, což je klíčové pro pochopení evropské historie**. Cisterciácké kláštery v Evropě byly – a dodnes jsou – místy, kde duchovní prožitek a tělesná činnost žijí v harmonii, zcela v duchu zásady sv. Bernarda z Nursie: ora et labora – modli se a pracuj. Toto zároveň prosté i hluboké životní pravidlo cisterciáci hluboce přijali za své a povýšili je na rovnocenné.

Cisterciácké opatství Vyšší Brod je v současnosti jediným funkčním klášterem Řádu cisterciáků v České republice, společně s cisterciáckými kláštery sdružených v Rakouské cisterciácké kongregaci se drží původní cisterciácké observance. Dalšími součástmi nadnárodní sítě “Cisterscapes”, která spojuje podobně zachovalé cisterciácké krajiny z různých zemí, je také Cisterciácké opatství Zwettl a cisterciácká krajina Žďár nad Sázavou. Tím se zdůrazňuje **nadnárodní rozměr cisterciácké kultury a její vliv na celou Evropu**.

Získání European Heritage Label pro evropskou síť Cisterscapes a cisterciácké klášterní krajiny Vyšší Brod, Zwettl a Žďár nad Sázavou tedy není jen lokální úspěch, ale potvrzení, že toto místo má co říci o kořenech, vývoji a hodnotách celé Evropy.

Co toto ocenění znamená v praxi?

Znamená, že **návštěvníci mají šanci stát se součástí příběhů Evropy**: projdou se cisterciáckou klášterní krajinou, navštíví klášter a různá místa v okolí, možná zavřou oči a zaposlouchají se do zvuků cisterciácké klášterní krajiny, kde šumí stromy, zurčí voda a bzučí včely, zatají dech nad tisíci svazků knih v klášterní knihovně, zaposlouchají se do hlubokých tónů varhan v klášterním kostele, dotknou se zdí budov, kde Evropa po staletí vytvářela svůj rámec — kde se Evropa tvořila.

Znamená to, že každý kámen, rybník, klášterní les, ovocný sad, vinice, bývalý lom či dnes již zrušený mlýn, sklárna nebo hamr, každá kaplička v krajině i celý areál opatství ve Vyšším Brodě a Zwettlu nebo budovy bývalého kláštera ve Žďáru nad Sázavou, každá historická událost, která se zde uskutečnila, má váhu nejen pro naši zemi, ale pro celý kontinent. To platí také o dalších cisterciáckých klášterních krajinách sítě Cisterscapes a pamětihodnostech, které získali označení EHL.

FOTO:
Zwettl
Ratschenhof

Es hat die europäische Geschichte und Vereinigung maßgeblich geprägt und Werte hervorgebracht, die heute besonders aktuell sind, wie nachhaltige Nutzung natürlicher Ressourcen und Schutz der Landschaft.

Die Zisterzienser waren Pioniere in der Landschaftspflege, und ihre Methoden können auch als Inspiration für die aktuellen Herausforderungen der Nachhaltigkeit dienen. Ob es sich nun um die Bewirtschaftung von Wäldern, die durchdachte Regulierung von Wasserläufen und die Wasserrückhaltung in der Landschaft, die Verarbeitung von Stein, Erz oder Eisen, die Fischzucht, den Obstbau, den Weinbau, Bierbrauen, Tierhaltung oder den Anbau von Pflanzen entsprechend den regionalen Bedingungen handelt. Auch in sehr spezifischen Bereichen waren die Zisterziensermönche erfolgreich tätig, beispielsweise züchteten sie Perlenmuscheln in Vyšší Brod.

Die Zisterzienser waren seit jeher offen für technische Innovationen. So standen die Mönche aus Vyšší Brod hinter dem Bau eines Schifffahrtskanals oder der Inbetriebnahme der regionalen Vyšebrodská elektrische Lokomotive im Jahr 1911 und ihrer Elektrifizierung aus einem eigenen Wasserkraftwerk, einer der ersten elektrifizierten Strecken auf dem Gebiet der heutigen Tschechischen Republik. Die Klosterbrauerei gehörte bis zu ihrer Schließung im Jahr 1948 zu den bedeutendsten in der Region Český Krumlov. Die Teichsysteme des Klosters Zwettl sind Teil des Erbes der Region Waldviertel. Die Karpfenzucht in den Waldviertler Teichen wurde erfolgreich in die Liste der weltweit bedeutenden Systeme des landwirtschaftlichen Erbes (GIAHS) der Ernährungs- und Landwirtschaftsorganisation der Vereinten Nationen (FAO) aufgenommen. Die FAO würdigt mit der Auszeichnung als landwirtschaftliches Weltkulturerbe dieses nachhaltige Produktionssystem, das seit fast 900 Jahrhunderten im Waldviertel existiert und bis heute Biodiversität sichert. Die Fischzucht ist auch typisch für die Zisterzienserklosterlandschaft Žďár nad Sázavou. Der Žďárský-Karpfen erhielt ein nationales Schutzzeichen, das im Miteigentum der wichtigsten an der Zucht beteiligten Akteure, insbesondere der Stadt Žďár nad Sázava, registriert ist.

Gleichzeitig erinnert die Auszeichnung mit dem Europäischen Kulturerbe-Siegel daran, **wie die Spiritualität und der Fleiß der Mönche zur Entwicklung und Gestaltung der Kulturlandschaft beigetragen haben, was für das Verständnis der europäischen Geschichte von entscheidender Bedeutung ist**.
Die Zisterzienserklöster in Europa waren – und sind bis heute – Orte, an denen spirituelle Erfahrung und körperliche Arbeit in Harmonie miteinander leben, ganz im Sinne des Grundsatzes des heiligen Bernhard von Nursia: ora et labora – bete und arbeite. Diese ebenso einfache wie tiefgründige Lebensregel haben die Zisterzienser tief verinnerlicht und zu ihrem Leitbild erhoben.

Das Zisterzienserkloster Vyšší Brod ist derzeit das einzige funktionierende Kloster des Zisterzienserordens in der Tschechischen Republik und hält zusammen mit den in der Österreichischen Zisterzienser-Kongregation zusammengeschlossenen Zisterzienserklöstern an der ursprünglichen Zisterzienser-Observanz fest. Weitere Mitglieder des transnationalen Netzwerks „Cisterscapes“, das ähnlich gut erhaltene Zisterzienserlandschaften

Označení European Heritage Label se neuděluje pouze za estetickou či architektonickou kvalitu, ale především za symbolickou hodnotu pamětihodnosti pro Evropu a její přínos k poznávání společného kulturního dědictví a hodnot, na nichž je založena evropská integrace. Je pro vás tento výčet evropsky hodnotných lokalit a reálně „živých“ pamětihodností v Česku i Rakousku, které máme jako návštěvníci na dosah ruky, unikátní? **Je to skutečně pádný důvod, proč máme být hrdí — že i našimi lokalitami a příběhy se psaly dějiny Evropy**, že i u nás se utvářela Evropa, máme své místo v paměti společné Evropy.

A zároveň za toto společné dědictví neseme odpovědnost!

Společné motto EHL „**Europe starts here!**“ zdůrazňuje **význam pro každého návštěvníka i společnost a apeluje: staň se aktérem historie, ne jen pozorovatelem**. Když přijedete do těchto míst, tak vstoupíte do dějin Evropy. Dějiny nejsou jen v knihách, ale v místech kolem nás — v budovách, v památkách, v krajině, v přírodním a kulturním dědictví, kterého si máme vážit a chránit je.

Ambicí míst, která jsou zapojená do spolupráce v rámci síťování míst European Heritage Label, a současně **společným závazkem je vzdělávat — zvlášť mladé lidi, žáky a studenty škol**. Ukazovat dějiny místním obyvatelům i návštěvníkům. Dějiny, které nejsou “jen minulostí”, ale které ovlivňují naši identitu i budoucnost. A současně vést diskusi o hodnotách, které Evropa spojuje: svoboda, dialog, tolerance, udržitelnost.

Propojování míst držitelů označení Evropské dědictví - míst, kde se psaly příběhy vytvářející společné evropské dějiny, má velký přínos pro to, **aby si lidé uvědomovali, jak v Česku a v Evropě vznikaly dějiny, jak se utvářela identita**.

Také proto vznikají návštěvnická centra CISTERSCAPES – v roce 2026 budou otevřena v klášteře Vyšší Brod a ve historických radnicích ve Zwettlu a ve Žďáru nad Sázavou, zpřístupněna bude také revitalizovaná Anglická zahrada v klášteře Zwellt a Rajská zahrada.
I Vy osobně se tak velmi brzy můžete stát součástí tohoto příběhu.

Projekt „CISTERCIÁCKÉ KRAJINY: Vyšší Brod - Zwettl - Žďár nad Sázavou“, ID projektu: ATCZ0007, zkratka projektu: ATCZ00007 – CISTERSCAPES VB-Zw-ZnS, a je spolufinancován z Programu Interreg Rakousko- Česko. Europe starts here!

Autor článku: ing. Marta Krejčíčková
Kontakt: vyssibrod.cisterscapes@gmail.com

FOTO:
Žďár nad Sázavou
Zelená hora

aus verschiedenen Ländern verbindet, sind auch das lebendige Zisterzienserkloster Zwettl und die Zisterzienserlandschaft Žďár nad Sázavou. Damit wird **die transnationale Dimension der Zisterzienserkultur und ihr Einfluss auf ganz Europa unterstrichen**.

Die Verleihung des Europäischen Kulturerbe-Siegels an das europäische Netzwerk Cisterscapes und die Zisterzienserklosterlandschaften Vyšší Brod, Zwettl und Žďár nad Sázavou ist also nicht nur ein lokaler Erfolg, sondern eine Bestätigung dafür, dass diese Orte etwas über die Wurzeln, die Entwicklung und die Werte ganz Europas zu erzählen haben.

Was bedeutet diese Auszeichnung in der Praxis?

Es bedeutet, dass **Besucher die Möglichkeit haben, Teil der Geschichte Europas zu werden**: Sie spazieren durch die Zisterzienserklosterlandschaft, besuchen das Kloster und verschiedene Orte in der Umgebung, schließen vielleicht die Augen und lauschen den Geräuschen der Zisterzienserklosterlandschaft, wo Bäume rauschen, Wasser plätschert und Bienen summen, den Atem über Tausenden von Büchern in der Klosterbibliothek anhalten, den tiefen Tönen der Orgel in der Klosterkirche lauschen, die Mauern der Gebäude berühren, in denen Europa über Jahrhunderte hinweg seinen Rahmen geschaffen hat – wo Europa entstanden ist.

Das bedeutet, dass jeder Stein, jeder Teich, jeder Klosterwald, jeder Obstgarten, jeder Weinberg, jeder ehemalige Steinbruch oder jede heute stillgelegte Mühle, Glasfabrik oder Schmiede, jede Kapelle in der Landschaft und das gesamte Areal der Abteien in Vyšší Brod und Zwettl oder die Gebäude des ehemaligen Klosters in Žďár nad Sázavou, jedes historische Ereignis, das hier stattfand, nicht nur für unser Land, sondern für den gesamten Kontinent Bedeutung hat. Dies gilt auch für andere Zisterzienserklosterlandschaften des Netzwerks Cisterscapes und für Sehenswürdigkeiten, die mit dem EHL ausgezeichnet wurden.

Das Europäische Kulturerbe-Siegel wird nicht nur für ästhetische oder architektonische Qualität verliehen, sondern vor allem für den symbolischen Wert der Sehenswürdigkeit für Europa und für ihren Beitrag zum Verständnis des gemeinsamen kulturellen Erbes und der Werte, auf denen die europäische Integration basiert.

Diese europäisch wertvollen Orte und realen „lebendigen“ Sehenswürdigkeiten in Tschechien und Österreich, die wir als Gäste zum Greifen nah haben, sind einzigartig. **Sie sind wahrhaft ein guter Grund, stolz zu sein – dass auch unsere Orte und Geschichten die Geschichte Europas geprägt haben**, dass auch bei uns Europa entstanden ist, dass wir unseren Platz im Gedächtnis des gemeinsamen Europas haben.

Und gleichzeitig tragen wir die Verantwortung für dieses gemeinsame Erbe!

Das gemeinsame Motto des EHL „**Europe starts here!**“ betont **die Bedeutung für jeden Gast und für die Gesellschaft und appelliert: Werden Sie zum Akteur der Geschichte, und seien Sie nicht nur Beobachter**. Wenn Sie an diese Orte kommen, treten Sie in

VIDEO

VIDEO:
@CISTERSCAPES
@MAS Rozkvět, z.s. (titulky v českém jazyce)

https://youtu.be/lB7IXMMUstk?si=acDvWg9KIq3zapmv&t=5

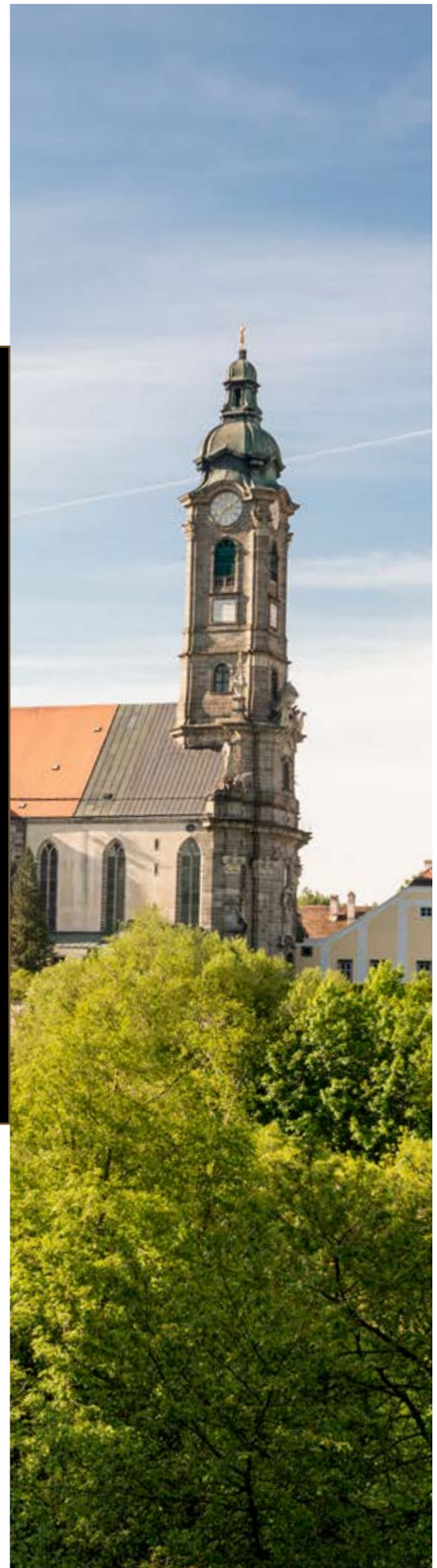

die Geschichte Europas ein. Geschichte findet nicht nur in Büchern statt, sondern auch an den Orten um uns herum – in Gebäuden, Denkmälern, in der Landschaft, im natürlichen und kulturellen Erbe, das wir schätzen und schützen sollten.

Das Ziel der Orte, die sich im Rahmen des Netzwerks „European Heritage Label“ zusammengeschlossen haben, und gleichzeitig ihre **gemeinsame Verpflichtung ist es, vor allem junge Menschen, Schüler und Studenten weiterzubilden**. Geschichte wird Einheimischen und Gästen in vielfältiger Weise nähergebracht. Eine Geschichte, die nicht „nur Vergangenheit“ ist, sondern unsere Identität und Zukunft beeinflusst. Und gleichzeitig wird eine Diskussion über die Werte geführt, die Europa verbinden: Freiheit, Dialog, Toleranz, Nachhaltigkeit.

Die Vernetzung von Orten, die das Europäische Kulturerbe-Siegel tragen – Orte, deren Geschichten die gemeinsame europäische Geschichte prägten – trägt wesentlich dazu bei, **dass sich die Menschen bewusst werden, wie in Tschechien und Europa Geschichte geschrieben und Identität geprägt wurde**.

Aus diesem Grund entstehen auch die CISTERSCAPES Besucherzentren. 2026 werden sie im Kloster Vyšší Brod und in den historischen Rathäusern in Zwettl und Žďár nad Sázavou eröffnet, außerdem werden der revitalisierte Englische Garten im Kloster Zwettl und der sogenannte Paradiesgarten zugänglich gemacht. **Auch Sie können sehr bald persönlich Teil dieser Geschichte werden**.

Das Projekt „CISTERCIÁCKÉ KRAJINY: Vyšší Brod - Zwettl - Žďár nad Sázavou”, Projekt-ID: ATCZ0007, Projektkürzel: ATCZ00007 – CISTERSCAPES VB-Zw-ZnS, wird aus dem Interreg-Programm Österreich-Tschechien kofinanziert. Europe starts here!

FOTO: Stift Zwettl
Stiftskirche fc Stift Zwettl Studio Kerschbaum

ZISTERZIENSER
STIFT ZWETTL
1138

EUROPÄISCHES KULTURERBE-SIEGEL

AUSFLÜGE FÜR GRUPPEN 2025

Entdecken Sie das älteste Kloster des Waldviertels bei einer Führung!
2024 wurde **Stift Zwettl** für das Projekt „Cisterscapes“
mit dem Europäischen Kulturerbe-Siegel ausgezeichnet.

Bei einem Rundgang beeindruckt der romanisch-gotische **Kreuzgang** mit kunstvollem **Brunnenhaus** und dem schlichten **Kapitelsaal**. Den Besucher empfängt die imposante **Stiftskirche** mit ihrem weithin sichtbaren Turm aus heimischem Granit. In ihrem Inneren schufen im Spätbarock herausragende Künstler den Hochaltar, 16 Seitenaltäre und das Chorgestühl. Die Orgel von Johann Ignaz Egedacher ist als Konzertorgel weithin bekannt. Führungen bieten Einblicke in die Architektur, Geschichte und spirituelle Bedeutung des Klosters.

Auf Wunsch kann die Besichtigung der **Barockbibliothek** eingeschlossen werden.

Stiftsführung:
55 Minuten, € 11,50 ab 20 Personen,
sonst € 12,50

Stiftsführung + Bibliothek:
1,5 Stunden, € 16,90 ab 20 Personen,
sonst € 17,90

Freiplatzregelung: 20 + 1, Busfahrer frei

Führungen sind ganzjährig möglich

Infrastruktur:
Gratisbusparkplätze in unmittelbarer Nähe, Restaurant, Klosterladen, ausgedehnte Gartenanlagen zum Rasten und Spazieren

PACKAGES 2025

Die Packages beeinhalten die **Führung im Stift Zwettl** mit KulturvermittlerIn durch Kreuzgang mit Brunnenhaus, Kapitelsaal und Stiftskirche, Dauer ca. 55 Minuten **plus**

- **Privatbrauerei Zwettl:** Führung mit Verkostung (100 Minuten) – € 22,40/Person
- **Sonnentor Erlebnis:** Führung und Film (90 Minuten) – € 20,50/Person
- **Wurmhof Thaller:** Führung (90 Minuten) – € 19,00/Person
- **Bärenwald Arbesbach:** Führung und Film (90 Minuten) – € 26,50/Person
- **Waldland:** Führung und Film (90 Minuten) – € 19,50/Person
- **Sonnenwelt Großschönau:** Führung und Film (90 Minuten) – € 21,50/Person
- **Greifvogelzentrum Schloss Waldreichs:** Flugvorführung (60 Minuten) – € 19,50/Person
- **Weingut Schloss Gobelsburg:** Führung mit Verkostung (120 Minuten) – € 29,50/Person
- **Whisky-Erlebniswelt Haider:** Führung **mit** Verkostung (75 Minuten) – € 19,50/Person
- **Käsemacherwelt Heidenreichstein:** Führung inkl. Verkostung (60 Minuten) – € 19,00/Person
- **Mohndorf Armschlag:** Führung und Film (ca. 2 Stunden) – € 15,50/Person

Alle Kombipakete ab 20 Personen buchbar

Details auf
www.stift-zwettl.at/tourismus

ADVENT 2025

KRIPPENFÜHRUNG IN DER STIFTSKIRCHE

Spezialführung im Nov. & Dez. 2025

Vorweihnachtliche Führung durch die Stiftskirche mit ihrer reichen Barockausstattung. Den Abschluss bildet ein Besuch in der Krippenkapelle. Das imposante Schnitzwerk des Tiroler Künstlers Josef Bachlechner wurde im Jahr 1893 vom damaligen Abt für die Klosterkirche in Auftrag gegeben und folgt nicht der üblichen Darstellung mit beweglichen Figuren. Lassen Sie sich überraschen!
Preis: € 11,50

BERATUNG UND BUCHUNG

Britta Kurz | Gabi Zottl
Stift Zwettl 1, 3910 Zwettl
Österreich
(T) +43 (0)2822 202 02-17
(E) info@stift-zwettl.at
(I) www.stift-zwettl.at

Stiftsrestaurant
(T) +43 (0)2822 58 128

Klosterladen
(T) +43 (0)2822 202 02-51
(I) shop.stift-zwettl.at

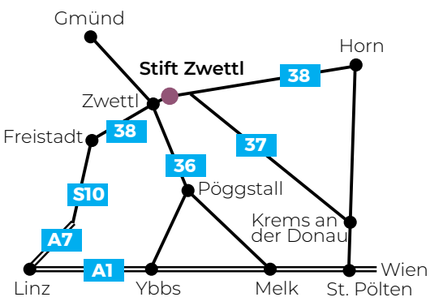

Unser Geschenk für Ihre Gäste: Bei einer Gruppenbuchung bekommt jeder Gast einen Gutschein, den er am Ausflugstag bei einem Einkauf in unserem Klosterladen einlösen kann.

Interreg
Österreich – Tschechien

Kofinanziert von der Europäischen Union

CISTERSCAPES VB-Zw-ZnS

EUROPEAN HERITAGE LABEL

FOTO: Cisterciácké krajiny z.s.
Klášter Vyšší Brod

CISTERSCAPES
connecting Europe

Žďár nad Sázavou

ZWETTL